

ธงชัย ธาวนพงษ์

จากประมงชายฝั่ง
สู่ธุรกิจหมื่นล้าน

ธงชัย
ธาวนพงษ์
จากประมงชายฝั่ง
สู่ธุรกิจหมิ่นล้าน

ธงชัย ธาวนพงษ์

จากประมงชายฝั่ง
สู่ธุรกิจหมิ่นล้าน

สำนัก
พิมพ์ คติ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

นิดดา หงษ์วิวัฒน์.

ธงชัย ธาวนพงษ์ จากประมงชายฝั่งสู่ธุรกิจหมิ่นล้าน.-- กรุงเทพฯ : แสงแดดเพื่อนเด็ก, 2555.
240 หน้า.

1. ธงชัย ธาวนพงษ์. 2. ความสำเร็จทางธุรกิจ. I. วรรณ นาวิกมูล, ผู้แต่งร่วม. II. สิริรักษ์ บางสุด, ผู้แต่งร่วม.
IV. ชื่อเรื่อง.

923.8

ISBN 978-616-90706-7-2

ธงชัย ธาวนพงษ์ จากประมงชายฝั่ง สู่ธุรกิจหมิ่นล้าน

พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2555

จำนวนพิมพ์ 3,000 เล่ม

ราคา 195 บาท

สงวนลิขสิทธิ์เรื่องและภาพโดย © บริษัท สำนักพิมพ์แสงแดดเพื่อนเด็ก จำกัด

ห้ามลอกเลียนหรือนำภาพไปใช้ไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือ นอกจากได้รับอนุญาต

สำนัก
พิมพ์ **คดี**

อยู่ในเครือ สำนักพิมพ์แสงแดดเพื่อนเด็ก จำกัด

กรรมการผู้จัดการ นิดดา หงษ์วิวัฒน์

ผู้จัดการทั่วไปและผู้จัดการฝ่ายผลิต น่าน หงษ์วิวัฒน์

ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ปราณี พงษ์พันธ์

ที่ปรึกษาฝ่ายผลิต จิรนนท์ ทับเนียม

ผู้เขียน นิดดา หงษ์วิวัฒน์, วรรณ นาวิกมูล, สิริรักษ์ บางสุด

พิสูจน์อักษร ธนวรรณ นาคินทร

บรรณาธิการศิลป์ ดุจย์ หงษ์วิวัฒน์

ผู้ช่วยบรรณาธิการศิลป์ ดุจฤดี ชมบุญ

ศิลปกรรม นุชนาด ทวีทรัพย์

แต่งภาพ วรรณาด พันธุ์เสือ

ภาพประกอบ สุนทร ศิริรัตน์, สุจินต์ บัวเพ็ญ, รัฐพล จันทรโสมหา, อาทิตย์ ศิริปรารภ

ฝ่ายเตรียมภาพ ทองพูน มาลาศรี, อรุณลักษณ์ เผื่อนพินิจ, สุรีย์ ยงวิสาละสุข

ฝ่ายผลิต นากาการ ขำชัยภูมิ, กนกวรรณ สอนสุคนธ์

แยกสี บริษัท สแกนอาร์ต จำกัด โทร. 0-2292-0279-81

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด โทร. 0-2401-9401

เจ้าของและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์แสงแดด จำกัด

320 ซอยลาดพร้าว 94 (ทาวน์ อิน ทาวน์) แขวงพลับพลา

เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

สั่งซื้อหนังสือติดต่อฝ่ายการตลาด โทร. 0-2934-4414 ต่อ 102-110

แฟกซ์ 0-2538-1499, 0-2934-4415 e-mail : marketing@sangdad.com

ติดต่อฝ่ายบรรณาธิการสำนักพิมพ์ โทร. 0-2934-4414 ต่อ 207

แฟกซ์ 0-2538-7576 e-mail : sdbooks@sangdad.com

จากสำนักพิมพ์

วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2555 ธงชัย ธาวนพงษ์ มีอายุครบ 66 ปีบริบูรณ์

ในวาระที่ชีวิตย่างเข้าสู่รอบนักษัตรที่ 6 ชายผู้ถึงพร้อมด้วยทรัพย์ศฤงคาร ธุรกิจมิตรและครอบครัว ผู้มักจะมองไปข้างหน้าด้วยความมั่นใจ กลับพอใจที่ได้แบ่งเวลามองกลับมาข้างหลังอย่างไตร่ตรอง เรื่องราวมากมายหลายหลากที่เขาประสบพบพานอัดแน่นอยู่ในกรูความทรงจำ ล้วนเสี่ยงต่อการสูญหายหากขาดการบันทึก...ไม่มีวันนี้ก็ไม่มีวันพรุ่ง ไม่มีวันวานก็ไม่มีวันนี้...

ความจริงข้อนี้ทำให้ธงชัย ธาวนพงษ์ ซีอีโอของบริษัท ยูเนี่ยนโพรเซนโปรดักส์ จำกัด และเจ้าของแบรนด์ดัง “พรานทะเล” ย้อนวัน เดือน ปี กลับไปไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้ เต็มอกเต็มใจถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองให้ถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร ให้เขียนชีวิตของเขาไว้เพื่อคนรุ่นหลังได้ใช้เรียนรู้อย่างยั่งยืน

นอกจากตัวของเขาเอง ยังมีผู้คนที่แวดล้อมชีวิตของเขาอีกเป็นจำนวนมาก... พี่คนโน้น ครูคนนั้น เพื่อนคนนี้ ภรรยา ลูกๆ และผู้ร่วมงาน...ได้ร่วมกันเติมเต็มเรื่องราวอันจกเป็นเสมือนตำนานแห่งพรานทะเลสืบไป

หลังจากที่ได้ “เก็บข้อมูล” ด้วยการพูดคุยกับคนหลายคน และบางคนต้องพูดคุยด้วยหลายคราวแล้ว คณะผู้เขียนพบว่าในการสนทนาว่าด้วยชีวิตและการทำงานของคุณคคลคนเดียวกันแต่ต่างมุมมอง ก็มีบางประเด็นที่คลุมเครือ และพบว่าเหตุการณ์หลายต่อหลายอย่างที่นับว่าเป็นบริบทก็เป็นเรื่องไกลตัวเกินกว่าที่จะพyakหน้ารับฟังด้วยความเข้าใจถ่องแท้ หากประเด็นหรือเหตุการณ์เหล่านั้นไม่ได้รับการชำระ อธิบายขยายความอย่างเป็นกิจลักษณะไว้ในครั้งนี้ นานไปก็จะมีคลาดเคลื่อน เลือนรางไปตามกาลเวลา กระบวนการนำข้อมูลตามคำบอกเล่าไม่ว่าจะสั้นหรือยาวเพียงใดจากปากของธงชัย ธาวนพงษ์ ก็ดี จากปากของญาติมิตรรอบข้างของเขาก็ดี มาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว จึงประกอบด้วยการสอบถาม สืบค้นและเชื่อมโยงประเด็นอย่างอดสาหะเพื่อสร้างความเข้าใจที่แจ่มชัดยิ่งขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเราเชื่อว่าชีวประวัติของ ธงชัย ธาวนพงษ์ มิได้เป็นเพียงการประมวลผลความทรงจำในชีวิตของปัจเจกบุคคลเพื่อประโยชน์เฉพาะตนและครอบครัว หรือเพื่อเป็นบทเรียนสำหรับผู้แสวงหาแบบอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จงดงามในชีวิตเท่านั้น แต่ยังเป็นเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์สังคมที่จักเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้อ่านในวงกว้างอีกด้วย

สำนักพิมพ์คตติ

มิถุนายน 2555

สารบัญ

บทนำ	9
ภาคที่ 1 : รัชชในวัยเด็ก	
พ่อและแม่มาแต่เมืองจีน	24
เรื่องของพ่อ	30
ตั้งตระกูล “ธาวนพงษ์”	40
เรื่องของแม่	46
รัชชในวัยเยาว์	64
ภาคที่ 2 : รัชชกับการเป็นได้กังเรืออย่างเต็มภาคภูมิ	
ออกทะเลร่อนเร่หาปลา	76
เปิดประตูละเลนน่านน้ำต่างแดน	90

ภาคที่ 3 : องค์กรกับการขยายฐานประมง เริ่มธุรกิจสินค้าทะเล

ประมงที่อินเดีย แบบ Joint Venture	108
สร้างครอบครัว คู่รัก คู่ครอง คู่คิด	114
ประมงน่านน้ำโอมาน ภาค 1	128
ประมงน่านน้ำโอมาน ภาค 2	136
ขยายการประมงสู่น่านน้ำต่างประเทศอย่างมืออาชีพ	144
อวสานเรือพงษ์ทิพย์สาครธงชัย	168

ภาคที่ 4 : องค์กรขยายกิจการบนฝั่งสู่ธุรกิจหมีน้ำ

สร้างโรงงานยูเนี่ยนโฟรเซนโปรดักส์	178
“พรานทะเล” แบรินด์เนมสินค้าอาหารทะเลแช่แข็งที่กำลังมาแรง	200
ขยายการตลาด จำกัดการประมง	208

บทสรุป ชีวิตองค์กรจากประมงชายฝั่งสู่ธุรกิจหมีน้ำ	220
---	------------

นิเวศวิทยาชายฝั่งกับจุดยืนขององค์กร	231
--	------------

บทนำ

ชีวิตธงชัย ธาวนพงษ์

“ผมจะเอาประสบการณ์ของคนรุ่นใหญ่มาผสมผสานกับแนววิชาการของผม...ผมเป็นผู้นำหรือผู้บุกเบิกในการทำสิ่งใหม่ๆ ก่อนใครเสมอ ฉะนั้นพอเราทำอะไรไปคนอื่นก็จะเฝ้าดู รอให้เรารวบก่อน จึงค่อยทำตาม”

ธงชัย ธาวนพงษ์ เกิดเมื่อวันอังคาร แรม 4 ค่ำ เดือน 7 ปีจอ ตรงกับวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2489 ที่บ้านริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน ตำบลโกรกกราก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นลูกคนสุดท้อง ก่อนหน้านั้นเดียวกับแม่มีลูกชายหญิงอยู่ก่อนแล้ว 8 คน ประกอบด้วยลูกสาวคนโตและคนรองอีก 2 รวมเป็น 3 สาว ชื่อ ว้วยเซ็ง ว้วยเม้ง ว้วยจิม สลับด้วยลูกชาย 2 คน ชื่อ เค่งฮัก กับ เค่งจือ ตามด้วย ว้วยก้วย ว้วยเจ็ง และหนูเล็ก

ในเวลาที่ยังซบเซาเกิด สงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งจะยุติลง เขาเชื่อมโยงวันเกิดของตนกับเหตุการณ์บ้านเมืองว่า “18 มิถุนายน พ.ศ.2489 พอดีเขาเลิกสงคราม ผมก็เลยเกิด”

ธงชัยเกิดหลังยุคจัดระเบียบสังคมตามแนวคิดชาตินิยมของจอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงได้ชื่อเป็นภาษาไทยทันที และเป็นชื่อที่แสดงนัยแห่งการเป็นหมุดหมายของความสำเร็จ เป็นการวาดหวังไว้กับเด็กชายคนนี้โดยไม่อ้อมค้อม

การเป็นน้องคนเล็กในครอบครัวคนจีน การเจริญเติบโตในแวดล้อมพ่อแม่พี่สาวพี่ชายที่ขยันขันแข็งจนสามารถตีฝ่าวงล้อมความยากจนออกไปได้ การเรียนรู้ในชุมชนชาวทะเลที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติเป็นอันดับต้นๆ การเลือกสืบสานอาชีพประมงของครอบครัวในสังคมที่รัฐตั้งเป้าหมายการพัฒนาไว้โดยการพึ่งพาอุตสาหกรรมแทนเกษตรกรรม ประกอบกับการพบเพื่อนร่วมคิดและร่วมชีวิตในจังหวะเวลาอันเหมาะสม และท้ายที่สุดแต่คำคัญที่สุดคือการเป็นตัวของตัวเองของธงชัย ธาวนพงษ์ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยร่วมสร้างความจริงขึ้นจากความคาดหวังในวัยของชื่อ “ธงชัย”

ธงชัยเดินทางไปดูงาน
ยังประเทศญี่ปุ่น

ธงชัยมีนิสัยช่างสังเกต ชอบประดิษฐ์อุปกรณ์
เครื่องมือเครื่องมือเองตั้งแต่เยาว์วัย เขาประดิษฐ์เบ็ด
ตกปลาตกกุ้งแม่น้ำด้วยการนำเข็มเล่มใหญ่มาลนไฟ
หักงอจนเป็นเบ็ดที่มีประสิทธิภาพเหนือเบ็ดตามท้อง
ตลาดใดๆ ใช้ตกปลา แล้วเขาทำเครื่องมือจนวกไว้
กำจัดหนูที่แอบมากินอาหารเปิดด้วยลวดนำไปลนไฟ
ทำเครื่องมือดักหนูด้วยอวนจับปลาที่มีประสิทธิภาพ
จนสามารถขจัดหนูได้จำนวนมากมาย

เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มช่วงต้น ธงชัยมีโอกาส
ติดเรือไปกับพี่ชายคนที่สอง คือประคองหรือเฮียตือ
เขาก็ได้แสดงฝีมือในการตกปลาอินทรี ได้
ปลาอินทรีคราวละ 5 ตัว ในขณะที่รุ่นพี่ๆ ตกได้ตัว
เดียว ด้วยความเป็นคนช่างสังเกตจึงรู้ว่าปลาอินทรีมี
นิสัยอย่างไร หากินอยู่ระดับใดของผิวน้ำ

เมื่อถามธงชัยว่า เขาได้รับอิทธิพลมากที่สุดมา
จากใคร ธงชัยตอบอย่างไม่รีรอเลยว่า “จากแม่ครับ
แม่มีคุณธรรมที่สุด แม่มองเห็นการณ์ไกลมาก แม่มอง
อนาคตลูกได้ทุกคน แม่รู้นิสัยหมด ใครมีความคิดริเริ่ม
ใครเป็นคนละเอียด แม่รู้หมด แล้วลูกทุกคนก็ดีหมด
เพราะแม่จะปฏิบัติกรตามนิสัยของลูก อย่างคุณ
ประคองชอบโลดโผน ชอบคิดอะไร แม่ก็ปล่อยจริง ๆ

ธงชัยไม่ได้ทำ
หน้าที่โต
ตามประเพณี
ปฏิบัติ
แต่หากเป็นทั้ง
นักค้นคิด
นักประดิษฐ์
พลิกแพลง
และนักบุกเบิก

ธงชัยในสมัยที่ไปดูงาน
ในประเทศสิงคโปร์

ธงชัยจับปลา
มีราคาได้มาก
กว่าใครๆ และ
ยังจับปลาแต่ละ
ครั้งได้ปลามาก
กว่าใครๆ อีก
เขาจึงได้รับการ
ขนานนามว่า
“ไต่มือหนึ่ง”
แห่งน่านน้ำ
ทะเลไทย

แล้วย้อนกลับไปดู ในเมื่อคุณประคองไม่มีใครรู้จัก ไม่มีเครดิต ไปซื้อปลาถูกกว่าคนอื่นใครจะขายให้เรา ไม่จ่ายเงินสด ใครจะขายให้ แม่เป็นแม่ค้า แม่มองเห็นสิ่งนี้ เมื่อซื้อมาแพ่งก็ขายแพ่งไป เตียบเป็นชาวประมง เตียบบ่นอย่างเดียว เตียบเก่งคนเดียว”

ธงชัย ได้มือหนึ่งของน่านน้ำทะเลไทย เป็นการยอมรับจากบรรดาไต่และลูกเรือทั้งหลาย ไม่ใช่จะยอมรับกันได้ง่าย ๆ เช่นนี้ เขาเป็นไต่ที่หนุ่มที่สุด อายุเพียง 18 ปี ก็เป็นไต่เต็มตัวแล้ว การยอมรับนี้ก็เพราะธงชัยไม่ได้ทำหน้าที่ไต่ตามประเพณีปฏิบัติ แต่หากเป็นทั้งนักค้นคิด นักประดิษฐ์พลิกแพลง และนักบุกเบิกนั่นเอง ธงชัยจะลงเรือด้วยแผนที่ทะเล แผนที่แผ่นดินได้นำ ตำราวิชาภูมิศาสตร์ทั้งที่เคยเรียนมาและชวนขวายนามาเพิ่มเติม ใช้ความรู้บวกกับความช่างสังเกตทำเครื่องหมายลงในแผนที่ทุกระยะที่สังเกตเห็นอะไรใหม่ ๆ เพื่อหาแหล่งปลา รู้ว่าแหล่งปลาชนิดไหนชุกชุมอยู่ที่ใด เมื่อถามว่าเขารู้ได้อย่างไร ธงชัยเล่าว่า

“ตอนนั้นผมใช้เรืออวนลากหน้าดินแล้ว ผมใช้หลักภูมิศาสตร์ ดูแผนที่ระดับน้ำ ใช้ลูกดิ่งวัดเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากแผนที่ ตั้งเข็มทิศเพื่อให้รู้ว่าเรากำลังอยู่ตรงไหนของท้องทะเล ทำเครื่องหมายทุกชั่วโมง ความเร็วของเรือก็ไม่มีตัววัดในขณะนั้น ต้องประมาณเอาจากประสบการณ์ จดบันทึกลักษณะพื้นดินใต้ทะเลว่าบริเวณนี้มีดินปนทราย หรือดินโคลน เป็นแนวหินหรือแนวปะการัง จะเป็นปลาอะไร เช่น หน้าจังหวัดระยองจะมีปลาน้ำดอกไม้ ปลาอินทรี ปลาอินทรีบั้ง ปลาอินทรีดอก ปลาทราย หมึกกล้วย หมึกกระดอง หมึกสาย ปลาน้ำดอกไม้เล็ก (ปลาปากแหลม) ใช้ทำลูกชิ้นปลา แล้วก็ปลาทรายแดง เป็นปลาที่อร่อย เป็นปลาเกล็ดละเอียด มีเยื่อมากที่ระยอง เดียวนี้ก็ยังมี” นี่เองที่ทำให้ธงชัยจับปลามีราคาได้มากกว่าใครๆ และยังจับปลาแต่ละครั้งได้ปลามากกว่าใครๆ อีก เขาจึง

ได้รับการขนานนามว่า **“ไต้มือหนึ่ง”** แห่งน่านน้ำทะเลไทย

ในชีวิตการเป็นไต้เรือตลอดระยะเวลา 15 ปี เขาเปลี่ยนลูกเรือมากถึงกว่า “1,000 คน” แม้ธงชัยจะเก่งกาจเช่นนี้ อย่างไรก็ตามก็ยังเป็นลูกอยู่วันยังค่ำ ในสายตาแม่ ความเป็นห่วงของแม่แสดงออกมาด้วยการไปนั่งคอยรอเรือของลูกกลับที่หัวสะพานในช่วงใกล้กำหนดกลับทุกครั้ง และรอถึง 2-3 วัน เพราะตอนนั้นยังไม่มีวิทยุสื่อสารพอที่จะบอกแม่ได้ว่ากลับวันไหนแน่ๆ

ไต้ธงชัยคือผู้บุกเบิกน่านน้ำใหม่ ๆ เมื่อธงชัยดำเนินการการประมงในระยะแรก ๆ เขาจะตามรอยไต้รุ่นเก่าโดยเฉพาะพี่ชาย ดังนั้นจึงเริ่มต้นลากปลาแถวน่านน้ำทะเลแถบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกาะสมุย เกาะกระ เกาะพังัน น่านน้ำทะเลสงขลา ปัตตานี นราธิวาส ซึ่งตอนนั้นสัตว์ทะเลค่อนข้างชุม เมื่อเรือประมงเพิ่มมากขึ้น ทรัพยากรในน่านน้ำลดลง ธงชัยจึงเริ่มหาปลาในน่านน้ำใหม่ ๆ ในเขตประเทศไทยก่อน อันได้แก่ เกาะกระ เกาะโลซิน เป็นเขตน่านน้ำของจังหวัดนครศรีธรรมราช มายังแหลมตะลุมพุก จากเกาะกระ ไปยังน่านน้ำสทิงพระของจังหวัดสงขลา เมื่อมีเรือตามกันมามากขึ้น เขาก็ข้ามไปยังน่านน้ำไทยคือ ทะเลเวียดนาม ทะเลมาเลเซีย และทะเลอินโดนีเซีย ในปี พ.ศ.2518 เขาก็ข้ามฝั่งไปทะเลบังกลาเทศและอินเดีย เขาเล่าว่า “ที่ออกไปน่านน้ำต่างประเทศ คือมันอยู่ไม่สุขครับ นึกแต่ว่าที่อื่น ทุมน่าจะดีกว่า อีกอย่างน่านน้ำที่ประจำอยู่ เรือมันเยอะขึ้น คู่แข่งคู่แข่งก็เยอะขึ้น เราเลยหนี แล้วไปทำที่ใหม่ มันก็ได้เยอะทุกที ผมก็งัดด้วย เป็นนิสัยส่วนตัว”

ด้วยความเป็นคนหนุ่มไฟแรง ตื่นตัวที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ของไต้รุ่นใหญ่ ทำให้เขาไม่รู้สึกละอายที่จะเข้าร่วมวงสนทนา ส่วนใหญ่จะฟังผู้ใหญ่

ด้วยความเป็นคนที่ไม่ชอบอยู่ในกรอบ ไม่ชอบทำอะไรซ้ำที่เดิม และมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้ไต้ธงชัยหนุ่มหน้าหยก หาลูกค้า ทำการบุกเบิกการจับปลาไปสู่่านน้ำประเทศอื่น และได้พิชิตอนันานน้ำเวียดนามอย่างกล้าหาญ จนได้รับสมญาอีกนามว่า **“อัสวินดอน”**

เล่า เก็บเอาสิ่งน่าสนใจมาไว้ในใจ ด้วยความเป็นคนที่ไม่ชอบอยู่ในกรอบ ไม่ชอบทำอะไรซ้ำที่เดิม และมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้ได้ธงชัยหนุ่มหน้าหยก (เพราะเป็นได้คนเดียวที่หน้าขาวเนียนล่อ) หาญกล้าทำการบุกเบิกการจับปลา ไปสู่่านน้ำประเทศอื่น และได้พิชิตดอนน่านน้ำเวียดนามอย่างกล้าหาญ จนได้รับสมญาอีกนามว่า **“อัศวินดอน”** เพราะไม่มีใครกล้าไป เขาคือได้เรือคนแรกที่พิชิตดอนน่านน้ำทะเลไทย

ทุกครั้งที่บุกเบิกการจับปลาในน่านน้ำใหม่ ๆ นั้น ธงชัยไม่ได้ไปอย่างคนตาบอด หากแต่ไปด้วยความรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ผสมกับคำบอกเล่า และจากประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้นทุกครั้งที่บุกเบิกที่ใหม่จึงลากปลาได้มากเป็นพิเศษ ไม่เคยผิดหวังเลย แน่นนอน เมื่อมีการบุกเบิกเสียแล้ว เรือลำอื่นๆ ที่เฝ้าสังเกตก็จะตามกันมาลากปลาบริเวณนั้นในเวลาต่อมา

ธงชัยได้ชื่อว่าเป็นได้หนุ่มผู้มีวินัยมากที่สุด มีความรอบคอบและรับผิดชอบสูงสุด เขาเล่าว่า “หน้าที่ได้ที่ดั้นนี้ไม่ใช่แค่เพียงนำเรือออกทะเลและกลับจากทะเลอย่างปลอดภัยเท่านั้น แต่ต้องคอยดูแลเรือในทุกสถานการณ์ เช่น คลื่นลมจัด จะทำให้เรือปลอดภัยอย่างไร ต้องคอยดูทุกหน้าที่ที่มีอยู่ในเรือว่าลูกเรือทำหน้าที่ถูกต้องหรือไม่ ลูกเรือแต่ละคนมีนิสัยอย่างไร กินอยู่อย่างไร ปลาที่มีมากที่สุดตรงไหน ปลาชนิดนั้นได้ราคาหรือไม่ ถ้าไม่ไดราคาก็เสียเวลาเปล่า ต้องเลือกปลาที่ได้ราคาคู่มือคุ้มแรงที่ลงไปด้วย ต้องดูแลการเก็บรักษาปลาให้ได้คุณภาพ มีการตัดสินใจที่เด็ดขาด ชัดเจน และมีประสิทธิภาพในการลงวนแต่ละครั้ง ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในเรือด้วย”

ครั้งหนึ่งที่ธงชัยสั่งให้ลูกเรือลงวนลอยติด ๆ กันจนแทบไม่ได้พัก และไม่มีเวลาชักอวนให้สะอาดก่อน ทำให้ลูกเรือไม่พอใจ ลูกเรือว่าครั้งประท้วงไม่ยอมทำตามคำสั่งของธงชัย ธงชัยต้องลงมาร่วมมือช่วยลูกเรือที่เหลือ 6 คนทำงาน ทั้งชักอวน ลงวน และคัดปลา เหตุที่เขาสั่งลงวนลอยติด ๆ กันก็เพราะปลากำลังมาก อยากลองวิชา และเจ้าตัวบอกเองว่า “งกด้วย” หลังจากขึ้นฝั่ง ธงชัยก็ปลดลูกเรือที่ประท้วงออกทั้งหมด แต่ทั้งนี้เขาเองก็ได้เรียนรู้ว่า การลงวนติด ๆ กันนั้น นอกจากเหนื่อยสาหัสแล้วยังจับปลาได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เพราะอวนไม่อยู่ในสภาพพร้อมจับปลาอย่างเต็มสมบูรณ์ ตอนนั้นเขาเพิ่งเป็นได้เต็มตัว ออกเรือได้ 5 เดือนเท่านั้นเอง อายุยังอยู่เลข 18 ปี เขาเล่าว่า “เราเป็นได้ใหม่ก็ทำในวิธีที่เราอยากทำ แล้วมันก็กำลังวัยรุ่นด้วย อยากจะได้ปลาเยอะ คือเร่งลูกเรือจนเขาทำไม่ไหว จำได้แม่น ๆ คืออันนี้ การลงวนนั้นเขาต้องเผื่อเวลาลากอวนลากให้คนไม่เหนื่อยไม่ละอะ มีเวลาชักอวน”

นิสัยช่างสังเกตและจดจำของธงชัยไม่เพียงแต่ในทะเล แม้เมื่อเวลานำปลาที่จับได้ไปขายยังแพปลา เขาสังเกตเห็นว่าปลาสตจะได้ราคาดี ปลาแต่ละชนิดราคาไม่เท่ากัน ปลาหมึกกับกุ้งได้ราคาดีแบบสม่ำเสมอ ธงชัยจึงนำความรู้นี้มาปรับการลอยอวน เลือกปลา และพัฒนาการเก็บปลาให้ได้สดขึ้น ด้วยการจัดระบบการดองปลาให้เร็วที่สุดเมื่อได้ปลาขึ้นมานบนเรือแล้ว

ในปี พ.ศ.2513 ธงชัยได้มีโอกาสไปดูงานต่างประเทศกับบรรดาเจ้าแก๊งหลาย เขาอายุน้อยที่สุดเพียง 25 ปีเท่านั้น กลับจากดูงานแล้วบรรดาเจ้าแก๊งรวมทั้งธงชัยด้วย ได้ลงขันสร้างโรงงานทำน้ำแข็งเพื่อดองปลาโดยเฉพาะชื่อ “โรงงานน้ำแข็งประมงสมุทรสาคร”

ในปี พ.ศ.2514 มีธงชัยเพียงคนเดียวในบรรดาผู้ไปดูงานต่างประเทศด้วยกันที่สั่งเครื่องทำความเย็นบนเรือเข้ามา ติดตั้งยังเรือพงษ์ทิพย์สาครมงคล ผลลัพธ์คือ ไม่ประสบความสำเร็จ ด้วยความอ่อนหัดและยังไม่เข้าใจถึงระบบแช่แข็งในเรืออย่างเต็มที่ จึงทำให้ปลาเน่า แม้กระนั้นธงชัยก็ไม่ย่อท้อ

ในปีเดียวกัน ธงชัยได้สั่งเครื่องทำความเย็นรุ่นใหม่ แต่เป็นมือสองเข้ามา คราวนี้เครื่องทำความเย็นอยู่ที่ -20 องศาเซลเซียส สามารถทำให้ปลาแข็งตัวได้ แต่เพราะความไม่รู้อีกเช่นกันที่ใส่ปลาทับถมไปเรื่อย ๆ ความอุ่นจากปลาที่เข้าไปใหม่ ทำให้ความเย็นลดลง ผลคือปลาที่แข็งตัวแล้ว กลับคายความเย็นออกมาทำให้ปลาเน่า

ในปี พ.ศ.2515 ธงชัยศึกษาข้อดีข้อเสีย ข้อที่เสียหายจนเข้าใจถ่องแท้แล้ว เขาสั่งเครื่องทำความเย็นของนอก แต่สั่งจากบริษัทในประเทศไทย คราวนี้แบ่งห้องเย็นเป็น 2 ห้อง ห้องหนึ่งไว้เก็บสินค้าที่แข็งตัวแล้ว อีกห้องไว้ทำให้สินค้าตัวใหม่ที่เพิ่งจับได้ให้แข็งตัว ปัญหาทั้งหลายจึงหมดไป

แม้จะเป็นไต่อายุน้อย แต่ก็เป็น “ตัวเฮียเก่า” ของทะเล เพราะเป็นผู้มีใจกว้าง เผื่อแผ่สิ่งจำเป็นให้กับเรือลำอื่นๆ อยู่เสมอ ทั้งเสบียงสารพัดอาหาร ทั้งน้ำแข็งดองปลา และแม้กระทั่งน้ำมันสำหรับเติมเรือ ซึ่งมีทั้งขอกันใช้ มีทั้งยืมใช้ก่อนค่อยเอามาคืนทีหลัง สำหรับเสบียงนั้นไม่ต้องยืมไม่ต้องขอ แบ่งกันกินไปเลยนี่เอง ที่มาของ “ตัวเฮียเก่า” และสมัคพรพรคพวกที่มากมาย เพราะการออกทะเลแต่ละครั้งใช้เวลาจนถึง 20 วัน นิสัยเผื่อแผ่นี้อธิบายได้จากแม่ เขาเล่าว่า

“ผมประทับใจ ผังใจจากแม่เยอะ เรื่องการบริหารนี้ได้จากแม่หมดเลย แม่จะเป็นคนมีน้ำใจ เวลาใช้ใครต้องตอบแทน จะมีความเกรงใจคนอื่น ๆ ส่วนลูก ๆ แม่จะวางแผนให้ทำอะไรรอต่ออะไรทั้งหมด ทุกคนรู้หน้าที่ ไม่ต้องมาจู้จี้จั่วไซ้ถ้าใครไม่ทำโดน (ตี)

แม้จะเป็นไต
อายุน้อย แต่ก็เป็น
“ตัวเสียเก่า”

ของทะเล
เพราะเป็นผู้มีใจกว้าง
เพื่อแผ่สิ่งจำเป็น
ให้กับเรือลำอื่นๆ
อยู่เสมอทั้งเสบียง
สารพัดอาหาร
ทั้งน้ำแข็งดองปลา
และแม้กระทั่ง
น้ำมันเติมเรือ
ซึ่งมีทั้งขอกันใช้
มีทั้งยืมใช้ก่อน
ค่อยเอามาคืนทีหลัง

การใช้ทรัพยากรนั้นก็เก่ง เก่งมากด้วย พ่อหา
มาเท่าไร แม่เก็บมาใช้ทั้งหมดไม่ให้หลุดเลย ไม่มีอะไร
ต้องทิ้ง เก็บทำน้ำปลา ปลาเค็ม ผมว่าผมได้ตรงนี้มาก
มันมากับสายเลือดจริง ๆ”

ใต้ธงชัยคือผู้นำในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้า
มาใช้ เทคโนโลยีรุ่นแรกเมื่อธงชัยรับหน้าที่ใต้เขามี
เพียงอุปกรณ์ลูกตั้งใช้วัดความลึกของน้ำทะเลเท่านั้น
ต่อมาอีกหลายปีเขาจึงนำเอาซิงเกิลไซด์แบน (single
sideband) ลงมาใช้ในเรือเป็นคนแรก ชื้อจากบริษัท
เอลคอมริเชิร์ช (บจก.) ความถี่ 1,820 กิโลเฮิร์ต เป็น
วิทยุติดต่อระหว่างสถานีบนฝั่งกับเรือ (ปัจจุบันเลิกใช้
แล้ว) ขณะนั้นธงชัยอายุเพียง 21 ปี ต่อจากนั้นก็เป็นผู้
นำอีก โดยเอา VHF (very high frequency) มาใช้
เพราะตอนนั้นนอกกลางปลาในน่านน้ำสากลอย่างถูก
ต้องตามกฎหมายแล้ว เครื่องมือนี้มีความจำเป็นไว้ใช้
แจ้งบอร์ดของประเทศนั้นๆ เมื่อจะเข้าฝั่ง ตอนนั้นปี
พ.ศ.2517 ธงชัยอายุ 28 ปี ต่อมาก็พัฒนาเอาวิทยุ
สื่อสารวอล์คกี้-ทอล์คกี้ (walkie-talkie) ที่ตำรวจนิยม
ใช้มาใช้ในเรือ ชื้อมาจากบริษัทในประเทศสิงคโปร์
เครื่องมือสื่อสารต่อมาอีกคือ “มดดำ” แท็กซีนิยมใช้
กันมาก เพราะสื่อสารได้ชัดเจน ระยะทางไกล
100-200 ไมล์ พุดกลางทะเลยิ่งชัดเจนมาก เครื่องนี้
ชื้อจากบริษัทในสิงคโปร์เช่นกัน ต่อมาก็ใช้เรดาร์ ชื้อ
จากบริษัท วิทยาคม จำกัด ซึ่งนำเข้ามาจากประเทศ
ญี่ปุ่น บริษัท JPC (Japan Radio Co., Ltd.) เป็นเรดาร์
ที่ดีที่สุดในขณะนั้น

แม้ว่าจะกล้าหาญในการบุกเบิก แต่ก็มีควม
รอบคอบและไม่ประมาท ดังนั้น น่านน้ำที่มีปลามาก
สัตว์ทะเลชุมของประเทศพม่า ธงชัยจึงไม่ยอมแวะ
เวียนไปเลย เพราะรัฐบาลพม่าดู “ยิงตาย จับตาย ชั่ง
คุลลิ้มแต่เพียงลูกเดียว” เพราะเป็นรัฐบาลทหาร
เผด็จการสมบูรณ์แบบ เขาเล่าว่า “ไม่ได้ไปพม่า...กลัว

มาก เพราะเรือรบมันโหด แม้แต่เวลาต้องเดินทางไปอินเดีย แค่น่านน้ำพม่า แถวเกาะสุรินทร์ ผมยังต้องพยายามวิ่งให้ชิดอยู่ฝั่งไทย ตั่งเข็มไว้ที่ทะเลอันดามัน แล้วแจ้งให้ฝั่งอันดามันรับรู้ จากนั้นต้องรีบแล่นไปอ่าวเบงกอลเลย” ส่วนลูกชาย และลูกน้องของพี่ชายคนที่สอง (ประคองหรือเฮียต๊อ) เอาเรือไปลากปลานานน้ำพม่า ทำให้เขาต้องสูญเสียเรือไปหมดทั้งสามลำ คือ เรือพงษ์ทิพย์นี้ เรือพงษ์ทิพย์สินธุ์ เรือพงษ์ทิพย์ปิยภูมิ ถูกพม่าจับไปหมดในเวลาไล่เลี่ยกัน นี่เองที่ธงชัยสรุปว่า “ผมจึงไม่ไปลากปลาที่พม่าไง มันน่ากลัว”

ธงชัยคือนักอนุรักษ์ผู้มีจิตสำนึก เพราะในปี พ.ศ.2530 เกิดการพบรูโหว่ในชั้นบรรยากาศสตราโทสเฟียร์ซึ่งเป็นชั้นโอโซน ทำให้ประชาคมโลกตื่นตัวต่อภัยพิบัติความร้อนจากแสงอาทิตย์ที่จะทะลวงลงมาสู่โลกจากรูโหว่นี้ ซึ่งรูโหว่นี้เกิดจากสาร CFCs ที่นำมาใช้เป็นสารเร่งความเย็นในระบบเครื่อง freeze ทั้งหลาย ทั้งจากตู้เย็นในบ้าน จากเครื่องทำน้ำแข็ง จากเครื่องทำ freeze ในเรือ และในห้องเย็น จึงเกิดการรณรงค์ให้เปลี่ยนระบบเครื่องทำความเย็นจุดเยือกแข็ง (freeze) เพื่อนำสารตัวอื่นที่ไม่อันตรายต่อโลกมาใช้แทน

ธงชัยเป็นคนหนึ่งที่ทำให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจและแข็งขัน เขาเลิกใช้เครื่องทำความเย็นจุดเยือกแข็งชนิดฟรือออน 502 ซึ่งใช้สาร CFCs โดยเด็ดขาด หันมาใช้เครื่องทำความเย็นจุดเยือกแข็งชนิดฟรือออน 22 ทั้งที่ฟรือออน 22 มีคุณสมบัติสู้ฟรือออน 502 ไม่ได้เลยก็ตาม

บัดนี้ เวลานี้ ณ ปัจจุบันนี้ ธงชัยคือผู้นำที่ผลักดันให้มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ระบบนิเวศชายฝั่งทะเลอย่างแข็งขัน ทั้งร่างกาย ทั้งกำลังทรัพย์ที่ทุ่มเท

นิสัยของธงชัยคือ **ผู้เรียนรู้ตัวฉกาจ** เขาเคยเปรียบเทียบตนเองไว้ว่า เขา คือ “ฟองน้ำ” ที่พร้อมดูดซับสิ่งดี ๆ สิ่งใหม่ ๆ สิ่งก้าวหน้าเข้าหาตัวเสมอ ดังนั้น สังคมผู้คนที่เขาคบหาสมาคมด้วย จึงไม่ใช่แค่เพียงคนในแวดวงประมงเท่านั้น เขาคบกับกลุ่มคนที่มีการศึกษาเช่นกลุ่มนักเรียนเอเอฟเอส ณ ที่แห่งนี้เขายังได้พบกับผู้หลักผู้ใหญ่ในวงการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงอีกหลายคน เพราะกลุ่มนี้ทำให้เขาได้รู้จักกับบริษัท T.M.P.C ซึ่งเป็นบริษัทนายหน้าหาใบอนุญาตเรือทำประมง (license) แนนอนเมื่อมีโอกาสใหม่ ๆ เข้ามา ธงชัยหรือจะยอมพลาดโอกาสนั้น ดังนั้นเขาจึงตกลงตามข้อเสนอของบริษัท T.M.P.C คือจ่ายค่าใบอนุญาตเป็นเงิน 25% ของผลผลิตที่หักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้ว เป็นครั้งแรกที่ธงชัยล่องเรือไปยังน่านน้ำเบงกอล ประเทศอินเดียอย่างถูกกฎหมาย มีใบอนุญาตเรียบร้อย เขาลากอวนอยู่ในน่านน้ำทางใต้ของเมืองจิตตะกอง ประเทศบังกลาเทศ แต่อยู่ในเขตน่านน้ำเบงกอล ซึ่งขึ้นกับประเทศอินเดีย ทำอยู่ได้เพียงปีเดียวก็เลิกกันไป

รูโหว่ในชั้นบรรยากาศโอโซน

เมื่อปี พ.ศ.2527 มีการค้นพบรูโหว่เหนือทวีปแอนตาร์กติกา (antarctica) บนชั้นบรรยากาศโอโซน หรือชั้นบรรยากาศสตราโทสเฟียร์ (stratosphere) อยู่เหนือผิวโลกสูงขึ้นไป 50 กิโลเมตร อยู่เหนือชั้นบรรยากาศโทรโพสเฟียร์ (troposphere) หรือชั้นบรรยากาศเรือนกระจก ซึ่งอยู่เหนือผิวโลกเพียง 10-15 กิโลเมตร จึงก่อให้เกิดความตื่นตระหนกขึ้นทั่วโลก เพราะชั้นโอโซนนี้คือเกราะป้องกันรังสีอันตรายของดวงอาทิตย์ที่ชื่อว่า รังสีอัลตราไวโอเลตชนิด B (UVB) ไม่ให้ผ่านทะลุมายังผิวโลก ซึ่งเป็นอันตรายต่อธรรมชาติ ชีวิตมนุษย์และสัตว์

การค้นพบรูโหว่ครั้งนี้ ยังค้นพบถึงสาเหตุสำคัญที่มาจากสารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (CFCs) ที่นักเคมีนามกระเดื่องว่า โทมัส มิดจ์เลย์ คิดค้นขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องทำความเย็นและความเย็นถึงจุดเยือกแข็ง (freezer) ในตู้เย็นและห้องเย็นทั้งหลาย เครื่องทำความเย็นและทำความเย็นในระดับจุดเยือกแข็งได้ออกใช้แพร่หลายในรูปตู้เย็นชนิดต่างๆ ห้องเย็น ห้องแช่แข็ง ในปี พ.ศ.2528

สาร CFCs หรือคลอโรฟลูออโรคาร์บอน เมื่อลอยสู่ชั้นบรรยากาศก็จะแตกตัวเป็นก๊าซเรือนกระจก เฉพาะก๊าซคลอรีน (Cl) จะลอยเข้าสู่ชั้นบรรยากาศสตราโทสเฟียร์เข้าทำปฏิกิริยาถูกชะม่วนกับโอโซน (O3) เกิดการทำลายเกราะอันบางเบาของชั้นโอโซน จนเกิดแอ่ง หลุม และช่องโหว่ ขึ้นที่ผิวบรรยากาศชั้นนี้ อันทำให้รังสี UVB สามารถเล็ดลอดเข้าสู่บรรยากาศของโลกได้ ทำให้เกิดความเสียหายต่อธรรมชาติ ต่อสุขภาพ ต่อชีวิตมนุษย์และสัตว์ ตลอดจนเพิ่มความร้อนให้กับโลกมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติได้ระดมตัวแทนจากประเทศต่างๆเข้าประชุมหารือเพื่อแก้ปัญหา จนเกิด “อนุสัญญามอนทรีออล” มีประเทศร่วมลงนาม 27 ประเทศ ในปี พ.ศ.2530 และในปี พ.ศ.2550 มีประเทศร่วมลงนามเพิ่มเป็น 183 ประเทศ ทั้งนี้ทุกประเทศให้ความร่วมมือในการขจัดสาร CFCs ออกจากระบบการทำความเย็น สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ร่วมรณรงค์อย่างแข็งขัน นายโคฟี อันนัน ถึงกับกล่าวว่า “เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา” อย่างไรก็ตามยังต้องใช้เวลามากกว่าที่จะลดรูโหว่โอโซน และจุดขำรดอื่นๆบนเกราะบรรยากาศได้ทั้งหมด

ในปี พ.ศ.2520 เป็นปีที่ธงชัยเข้าทำการ joint venture กับบริษัทตาด้า (TATA Co., Ltd.) ของประเทศอินเดีย ซึ่งก็ต้องผ่านนายหน้าคือ บริษัทไทยแลนด์มาร์ติน เป็นของคนไทย ประจำอยู่ในประเทศไทย การร่วมมือทำการประมงกับต่างชาติ ครั้งนี้ ต้องเดินทางไปไกลบ้านไกลเมือง สัญญายาวนาน 3 ปี จึงถูกพี่ชายใหญ่ คือ สุมิตร คัดค้าน แตรธงชัยก็ไม่ย่อท้อ ไปหาผู้ใหญ่มาช่วยเจรจา มาช่วยชี้แจง และมาช่วยค้ำประกันให้นั่นแหละ พี่ชายจึงยอม

ธงชัยเป็นได้เรือ นำเรือพงษ์ทิพย์สาครธงชัยเข้าร่วมจับปลาครั้งนี้อย่างเต็มตัว มีเรือจับปลาของ บริษัทอื่นเข้าร่วมด้วยอีก 2 ลำ 2 บริษัท รวมเป็นเรือประมงจากประเทศไทย 3 ลำ เป็นเรือเดี่ยวขนาดใหญ่ทั้ง 3 ลำ คราวนี้ธงชัยต้องมีลำนมประจำเรือเพื่อช่วยสื่อสารและจัดเตรียมเอกสารของเรือ เขาได้วิทยา สุมิตร นักเรียนเอเอฟเอสเป็นลำนมผู้ทั้งเก่งภาษาอังกฤษ แล้วยังชักนำให้ธงชัยเรียนรู้ที่จะฟังเพลงคลาสสิก มีทั้งเพลงของบีโธเฟน, บราห์ม, โชแปง, โมสาร์ท, สเตราส์ และไชคอฟสกี เป็นต้น ธงชัยเพลิดเพลินกับการฟังเพลงคลาสสิกอย่างมาก ทุกครั้งที่เรือแวะเติมน้ำมันที่ท่าเรือ เขาจะขึ้นจากเรือหาซื้อเทปเพลงคลาสสิกมาไว้ฟังในเรือ ขณะเดียวกันเขาก็เรียนรู้เรื่องภาษาอังกฤษ ทั้งฟังและพูด จากฟังไม่รู้เรื่อง พูดไม่ได้ จนกระทั่งฟังรู้เรื่อง พูดได้ โดยเฉพาะพูดกับ มิสเตอร์วิเจรย ผู้จัดการโครงการบริษัทตาด้า ประเทศอินเดียขณะนั้น จากคู่ค้าต่อมากลายเป็นเพื่อนซี้ นี่แหละที่ว่า “การเรียนรู้ไม่มีพรมแดน” ความรู้ไม่มีวันสิ้นสุด

แม้ว่าธงชัยจะมีลักษณะเด็ดเดี่ยว เด็ดขาด พันธะเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤต ไม่ยอมใครถ้าสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง แต่ก็ซ่อนความนุ่มนวลอ่อนโยนในบุคลิก ในเสียงเพลง และต่อคนรักด้วยการใช้แรงกาย ความเอาใจใส่ ความตั้งใจจริง ทำทุกอย่างจากกึ่งแสบในทะเลเบงกอล อันแสนอโรยด้วยตนเอง ทำบนเรือพงษ์ทิพย์สาครธงชัยนี้แหละ แล้วยังแถมเด็ดหัวกึ่ง เอาแต่มั่นกึ่งมาปรุงรส เคี้ยวจนชันคลักนำไปฝากคนรักเมื่อมีโอกาสกลับขึ้นฝั่งเมืองไทย นิตยาคนรักของเขาถึงกับเอ่ยว่า “ประทับใจในความละเอียดละไมของคุณธงชัยมาก ของฝากไม่จำเป็นต้องแพงมีราคาแพง แต่ของที่มาจากความตั้งใจนั้นมันมีค่าจริง ๆ แถมฝีมือดีอีกด้วย มันปรุงปรุงรสแค่ลูกข้าวร้อน ๆ กินก็อร่อยแล้ว คุณธงชัยมีฝีมือ แม้กระทั่งการปรุงอาหาร กุ้งแห้งตัวโตเนื้อหวานทีเดียว ใครจะคิดว่าได้เรือแท้ ๆ จะอ่อนโยนได้ถึงเพียงนี้” อันที่จริงธงชัยเป็นคนอ่อนโยนมาตั้งแต่เด็กแล้ว คำกล่าวที่ว่าเด็กผู้ชายชาวไทยนั้นเล่นชนเอาทั้งยิงนกตกปลานั้น สำหรับธงชัยเขาเล่าว่า “เมื่อผมเด็ก ๆ นั้น ผมตกปลามือขึ้น แต่ยิงนกผมไม่เอาเลย เคยยิงนกคนเดียวแล้วเซ็ดเลย ยิงนกพิราบนี้แหละ ยิงได้ เอานกมาถอนขน จะเอาไปย่างไฟกิน เห็นมันน้ำตา

ธงชัยวางแผนชีวิต
ทุกอย่างที่จะขึ้นบก
ทำธุรกิจอาหารทะเล
แรงจูงใจมีสองอย่าง
คือ ต้องการขึ้นฝั่ง
สร้างครอบครัว และ
มองเห็นอนาคต
ของการค้าสินค้า
จากทะเลนั้นยิ่งใหญ่มาก
ตลาดกว้างไกล
และเป็นหนทาง
ที่ยาวนานสดใส
ในด้านธุรกิจ
เมื่อคิดแล้ว
ก็ลงมือทำทันที
เพราะคำว่า
“รอก่อน”
“เดี๋ยวก่อน”
ไม่เคยมี
ในตัวธงชัย

ไหล ตั้งแต่นั้นมาผมไม่ยุ่งนอีกเลย”

น่านน้ำเบงกอลมีกุ้งมาก แถมกุ้งคุณภาพดีอีกด้วย ธงชัยนำสินค้าจากทะเลที่จับได้กลับมาขายยังประเทศไทย ตอนนั้นบริษัท ห้างเย็นไทยเสรี จำกัด มีไพโรจน์ ชัยพร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นเจ้าของ นับเป็นห้างเย็นในยุคแรก ๆ เลย ได้รับซื้อกุ้งเห็ดหัวของธงชัยทั้งหมด นำมาแป็กใหม่ขายส่งต่างประเทศ ในราคาซื้อมา 250 บาท ขายไป 500 บาท ตรงนี้เองที่จุดประกายก้าวกระโดดต่อไปของธงชัย เขาคิดว่า ทำไมเล่าจึงไม่เอาสินค้าของตนเองมาเพิ่มมูลค่า ด้วยการจัดห่ออย่างดี ขายออกไปในราคาเท่าตัวของราคาขายส่ง ความคิดสร้าง “โรงงาน” ผุดขึ้นในใจของเขาแล้วแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ธงชัยวางแผนชีวิตทุกอย่างที่จะขึ้นบกทำธุรกิจอาหารทะเล แรงจูงใจมีสองอย่างคือ ต้องการขึ้นฝั่งสร้างครอบครัว และมองเห็นอนาคตของการค้าสินค้าจากทะเลนั้นยิ่งใหญ่มาก ตลาดกว้างไกล และเป็นหนทางที่ยาวนานสดใสในด้านธุรกิจ เมื่อคิดแล้วก็ลงมือทำทันที เพราะคำว่า “รอก่อน” “เดี๋ยวก่อน” ไม่เคยมีในตัวธงชัย เขาคิดเสมอว่า “จุดเริ่มต้นนั้นแหละคือความสำเร็จ”

ธงชัยเป็นไต้เรือครั้งสุดท้ายที่น่านน้ำเบงกอล และเป็นไต้เรืออยู่เพียงปีเดียวคือ พ.ศ.2520-2521 เขาส่งไต้เรือหนึ่งคือ มานะ บุญพลบ ลงไปแทนที่ตำแหน่งของเขาในเรือพาณิชย์สายธงชัย เรือที่เขารัก ใกล้ชิด และเคียงบ่าเคียงไหล่เขามาตลอด มานะ บุญพลบ เป็นไต้เรือที่ธงชัยไว้วางใจ

ธงชัยขึ้นฝั่งสร้างโรงงาน เขียนแบบเองโดยยึดเอาเรื่องการใช้งานเป็นหลัก คือ “บริษัท ยูเนี่ยนไฟร-เซนโปรดักส์ จำกัด” เสร็จในปี พ.ศ.2522 เริ่มก่อสร้างตั้งแต่เขายังอยู่ในเรือคือปี พ.ศ.2520 ใช้วิธีสั่งการจากเรือไปยังฝั่งนั่นเอง แม้เมื่อขึ้นฝั่งแล้ว ขณะคุมการ

ก่อสร้างโรงงาน รัชชัยไม่ปล่อยเวลาสูญเปล่า เขาได้เข้ารับการอบรมอย่างเข้มข้นในเรื่อง “การนำเข้าสินค้า และการส่งออกสินค้า” (import-export) และเขาไม่ลืมที่จะชวนนิดาเข้าร่วมรับการอบรมด้วย เพื่อเป็นการเตรียมการทำงานร่วมกันในอนาคตอันใกล้

แน่นอนชีวิตไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบเสมอไป รัชชัยเจออุปสรรคเงินขาดมือ แม้ว่าจะได้ที่ดินจากแม่มา 10 ไร่แล้วก็ตาม แต่การสร้างโรงงานขนาดใหญ่เช่นนั้น ก็ต้องใช้เงินมากทีเดียว เมื่อสร้างโรงงานเสร็จแล้ว โรงงานจะเป็น “ห้องเย็น” ไม่ได้ ถ้าไม่มีเครื่องทำความเย็น ทางออกคือกู้เงินธนาคาร ด้วยความอ่อนประสบการณ์ คำว่า “project” (โครงการ) และ “marketing” (การตลาด) เขาไม่รู้จัก ธนาคารกรุงไทยก็ไม่อนุมัติเงินกู้ให้กับเขา

อุปสรรคคือสิ่งที่รัชชัยเรียนรู้ มีสิ่งที่มาบั่นทอนกำลังใจให้ท้อแท้ ดังนั้นเขาจึงสืบจนรู้กระบวนการกู้เงินธนาคาร คราวนี้เขายื่นทั้ง “project” และ “marketing plan” ให้กับธนาคาร แต่เปลี่ยนจากธนาคารเป็นสถาบันการเงิน IFCT (บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย) ขออนุมัติวงเงินกู้ 15 ล้านบาท สถาบันแห่งนี้อนุมัติวงเงินกู้ให้เขา 18 ล้านบาท มากกว่าที่ขอไป

ทุกอย่างสำเร็จในปี พ.ศ.2523 เป้าหมายขั้นฝั่งทั้งสองอย่างบรรลุเป้า คือ โรงงานห้องเย็น **“บริษัท ยูเนียนโพรเซสโปรดักส์ จำกัด”** เปิดตัวทำงานได้อย่างสมบูรณ์ นี่คือ **จุดเริ่มต้นการค้าอย่างมืออาชีพ**

“ครอบครัวรัชชัย” เกิดขึ้นในเวลาต่อมา เพราะเขาแต่งงานกับ นิดา อาณาประโยชน์ คนรักหนึ่งเดียว ในวันที่ 9 เมษายน พ.ศ.2523 เช่นกัน นี่คือ **จุดเริ่มต้นชีวิตครอบครัวที่แสนอบอุ่น และเกื้อกูลงานของเขา** รัชชัยสรุปเองว่า

“ผมแทบไม่มีเวลาคิดหรือรู้สึกตัวเลยว่าชีวิตเปลี่ยนแปลงอะไรไปมากขนาดไหน เพราะตอนนั้นต้องสร้างทั้งโรงงาน สร้างทั้งครอบครัว ตอนนั้นทำทุกอย่างทำงานใจหัวไม่ขึ้นเลย เด็กฝึกงานอย่างไร ผมกับคุณนิตก็เป็นอย่างนั้น เรื่องราวทั้งหลายผมบันทึกเอาไว้ในสมุดบันทึก”

ธงชัย ถาวนพงษ์
เข้ารับปริญญาบริหารธุรกิจ
ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ในฐานะบุคคล
ผู้ประสบความสำเร็จยอดเยี่ยม
ในวิชาชีพธุรกิจการประมง
และอาหารทะเล

รางวัลชีวิต

เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2548 ธงชัย ถาวนพงษ์ ได้รับปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รับพระราชทานใบปริญญาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

นับเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่รุ่น 39 (ช่วงเวลา พ.ศ.2546-2547) ในฐานะเป็นบุคคลผู้ประสบความสำเร็จยอดเยี่ยมในวิชาชีพธุรกิจการประมงและอาหารทะเล จนปรากฏเป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นประโยชน์และแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป และเป็นผู้บำเพ็ญกิจด้วยความคิดริเริ่ม ได้อุทิศตนจนเกิดประโยชน์แก่สังคมเป็นอเนกประการ

เขาคือ ดอกเตอร์ ธงชัย ถาวนพงษ์ อย่างองอาจและเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติดังกล่าว เขาคือ 1 ใน 6 คนที่มีคุณสมบัติสมควรได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวคือ

คุณหญิง เจ้าระวีพันธุ์ สุจริตกุล ศิลปศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
การพัฒนาสังคม

นายธงชัย ถาวนพงษ์ บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ศาสตราจารย์ ดร.เกร์ ดี. คริสเตียน วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เคมี
ศาสตราจารย์ ดร.พลอยด์ วอร์เรน ดันน์ แพทยศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ปัญญา กุลพงษ์ วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เทคนิคการแพทย์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สุพจน์ วุฒิกานนท์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ยูโรวิทยา คณะแพทยศาสตร์

ภาคที่ 1

ธงชัยในวัยเด็ก

พ่อและแม่มาแต่เมืองจีน

เตี้ยและแม่ของธงชัย ธาวนพงษ์ เป็นชาวจีน
พื้นทะเล ความหมายก็คือเป็นคนจีนที่เดินทางจาก
บ้านเกิดเมืองนอนในเมืองจีนไปตั้งหลักปักฐาน
สร้างตน สร้างฐานะบนแผ่นดินอื่น

จากกวางตุ้งสู่สมุทรสาคร

การเข้ามาแสวงโชคในเมืองไทยของชาวจีน
เมื่อกรุงเทพฯ เป็นราชธานี เป็นปรากฏการณ์ต่อ
เนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 จนถึงก่อนสงครามโลก
ครั้งที่ 1 (สมัยรัชกาลที่ 6) ชาวจีนเหล่านี้ร้อยละ 95
มาจากมณฑลกวางตุ้งและฟูเจี้ยน (หรือฝูเจี้ยน
หรือฮกเกี้ยน) ชาวพื้นเมืองในมณฑลดังกล่าวชำนาญ
การเดินทางทะเล ด้วยเหตุจำเป็นที่ต้องใช้วิธีเดินเรือ
ติดต่อกับเมืองตามชายฝั่งทะเลทางตอนเหนือ เพราะ
การติดต่อทางบกหรือทางแม่น้ำภายในแผ่นดิน
ไม่สะดวกจนถึงขั้นทำไม่ได้เลย

ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยกำลังสงบสุข
เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า มีความต้องการแรงงานสูง
เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรสำคัญคือข้าว รวมทั้ง
แรงงานในเหมืองดีบุก แรงงานชุดคลอง สร้างถนน
หนทาง และงานโรงสี โรงเลื่อย ช่างฝีมือ ค้าขาย
ไปจนถึงเลี้ยงหมู ปลูกผัก ฯลฯ ในขณะที่มณฑล
กวางตุ้งและฟูเจี้ยนมีพลเมืองแออัด พลเมืองต่าง
กลุ่มภาษาทะเลาะวิวาทจนถึงขั้นสู้รบกัน ความเจริญ
และความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทยจึงเป็นปัจจัย
ดึงดูดให้ชาวจีนทางตอนใต้อพยพมาเป็นจำนวน
มาก ประกอบกับตั้งแต่ช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 4
เป็นต้นมา มีการใช้เรือกลไฟสัญจรไปมาระหว่างจีน
ตอนใต้กับไทย ทำให้การเดินทางสะดวกและปลอดภัย

ในขั้นต้นชาวจีน
มักเผชิญโชค
ล้วนแต่เป็นชาย
เมื่อเดินทางเข้ามา
สู่ประเทศไทยแล้ว
ก็แยกย้ายกันไป
ประกอบอาชีพต่างๆ
ด้วยความขยัน
หมั่นเพียร
ได้แต่งงาน
กับหญิงไทย
สร้างครอบครัวอยู่
กระจัดกระจายไปทั่ว
ทุกภูมิภาค